

TERVEYDEN EDISTÄMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Aika Perjantai 1.4.2016 klo 9.00 – 11.00

Paikka Finn Medi 5, 2.krs, kokoushuone 101, Biokatu 12 Tampere

Läsnä Kunnallisneuvos Antero Saksala, puheenjohtaja
Toiminnanjohtaja Ulla Harala, Pirkanmaan Sydänpiiri
Professori Leena Koivusilta, Tampereen yliopisto
Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, Lempäälä
Suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
PSHP:n hallituksen jäsen Tuula Petäkoski-Hult
Suunnittelupäällikkö Mika Vuori, Tampere
Ylihoitaja, terveyden edistämisen koordinaattori Tiina Kortteisto, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, esittelijä
Koordinoitipäällikkö Riitta Salunen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sihteeri
Yhteyspäällikkö Tuukka Salkoaho, Tampereen kaupunki, kutsuttuna

Poissa Toimittaja Kati Kalliosaari, Alma Aluemia
PSHP:n hallituksen jäsen Tuukka Liuha
Hallintoylihoitaja Tiina Surakka, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri (sij. Tiina Kortteisto)
Johtaja Tommi Vasankari, UKK-instituutti
Kaupunginjohtaja Aki Viitasaari, Akaa

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
1	Kokouksen avaus	Puheenjohtaja avasi kokouksen. Puheenjohtaja toivotti tervetulleeksi erityisesti kokouksen vieraat, yhteyspäällikkö Tuukka Salkoahon ja Tiina Surakan sijaisena paikalla olevan ylihoitaja Tiina Kortteiston. Käytiin esittäytymiskierros.	Pj AS
2	Edellisen kokouksen muistio	Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.	Pj AS
3	Asialistan hyväksyminen	Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.	Pj AS
4	Pirkanmaan sote- ja aluehallintouudistuksen valmistelun tilanne	Yhteyspäällikkö Tuukka Salkoaho esitteli käynnissä olevan sote- ja aluehallintouudistuksen tilannetta (liite 1). Käsillä on itsenäisyyden ajan suurin hallintouudistus, jonka yksityiskohtia on vielä paljon auki. Valtakunnallisesti sote-uudistus ja itsehallintoalueiden perustaminen etenee kahta raidetta: 1) sote järjestämisuudistus ja 2) valinnanvapaus- ja monikanavarahoitusuudistus (dia 2). Valinnanvapausuudistus tulee muuttamaan merkittävästi julkisten palvelujen rakennetta erityisesti suurissa kaupungeissa. Valinnanvapautta verrataan usein Ruotsin malliin, mutta Ruotsissa valinnanvapauden piirissä on vain terveydenhuolto, ei sosiaalipalveluja. Virallisen tiedon mukaan lain valmistelutyötä tehdään hallituksen 7.11.2015 julkistamien linjausten mukaisesti, vaikka uusiakin avauksia on julkisuudessa esitetty. Lakiluonnos on suunnitelman mukaan tulossa lausunnon huhtikuun loppuun mennessä. Päivystysasetus tuo vielä oman lisähaasteen mm. sosiaali- ja terveystoimen yhteistyölle. Muitakin käytännön kysymyksiä on vielä runsaasti auki. Näyttäisi siltä, että ainakin ensivaiheessa rahoitusvastuu tulee olemaan valtiolla (dia 4). Tässä on myös vaarana alueellisen	Tuukka Salkoaho

	Käsitteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>itsehallinnon kapeneminen – onko kyseessä itsehallintoalue vai valtion aluehallinto-organisaatio.</p> <p>Omaisuuksjärjestelyissä (dia 5) todennäköisin vaihtoehto on nk. jakautumismalli, jossa yhteinen omaisuus siirtyy maakunnalle ja kuntien omistamista tiloista tehdään määräaikaiset vuokrasopimukset.</p> <p>Valinnanvapauden toteuttamismuoto on vielä auki. Ratkaisu odottaa professori Mats Brommelsin työryhmän raportin valmistumista. Aina tulisi olla mukana mm. perustason erikoissairaanhoidon, esim. päiväkirurgiaa. Valinnanvapaus ei tarkoita mahdollisuutta valita palveluntuottajaa jokaiselle käynnille erikseen. Valinnanvapaus tulee aiheuttamaan julkisille palveluntuottajille suuria haasteita erityisesti siellä, missä palveluntarjoajia on runsaasti.</p> <p>Ministeriö on kehottanut alueita aloittamaan sote-uudistuksen suunnittelun. Pirkanmaan sote-suunnittelun järjestäytyminen on kuvattu liitteen 1 dioissa 10-13. Suunnittelussa ovat mukana maakunnan ulkopuolisista kunnista Jämsä ja Kuhmoinen. Kuntien edustajien lisäksi ohjausryhmässä ovat mukana useiden sidosryhmien edustajat.</p> <p>Parhaillaan tehdään nykytilan kuvausta, selvityksen on määrä valmistua toukokuun loppuun mennessä. Selvityksessä on kolme kokonaisuutta: 1) sote-kokonaisuus (ml. ympäristöterveydenhuolto), 2) tukipalvelut, kiinteistö ja muu omaisuus sekä 3) alueellinen hallinto. Kullakin kokonaisuudella on nimetty ohjausryhmä/ vastuuhenkilöt sekä alatyöryhmiä. Selvityksen runko on kuvattu liitteen 1 dioissa 14-16. Yhtenä kohtana selvityksessä on väestön terveyden edistäminen Pirkanmaalla, jonka työstämisessä Maarit on mukana.</p> <p>Selvitykseen liittyy toimijoille lähtenyt kysely henkilöstön määrästä. Kunnissa on runsaasti sellaista tukipalveluiden henkilöstöä, jotka toimivat sote-palveluiden lisäksi muilla sektoreilla (esim. palkanlaskenta, ruokapalvelut, tietohallinto). Heidän asemansa on vielä epäselvä.</p> <p>Syksyllä alkaa valmistelun toinen vaihe eli väliaikaishallinnon / uuden organisaation suunnittelu (dia 17). Väliaikaishallinnon on tarkoitus käynnistyä kesällä 2017 ja vastata alueellisesta jatkosuunnittelusta. Suunnitelma etenee toteutusvaiheeseen sen mukaan miten lakipaketti etenee. Joka tapauksessa nykytilan selvitystä voidaan hyödyntää tiettyjen toimintojen uudistamisessa esim. suun terveydenhuollon kokonaisuus.</p> <p>Uudistuksessa on huomioitava erityisesti rajapinnat kuntien palveluihin. Miten esim. kuntien tehtäväksi edelleen jäävä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen toteutetaan? Kunnille on tulossa tähän kannustimia valtionosuusjärjestelmän kautta. Kannustimien laskemisessa tullaan hyödyntämään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskerrointa (hyte-kerroin).</p>	

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>Pirkanmaan alueen sote- ja aluehallintouudistuksen etenemistä voi seurata www.tampere.fi/alueuudistus sivuilta.</p> <p><u>Keskustelu:</u></p> <p>Kävi uudistuksessa miten tahansa, paluuta vanhaan ei enää ole. Pirkanmaalla on hyvät valmiudet lähteä muutokseen riippumatta siitä, minkälainen laista lopulta tulee. Yhteisen tekemisen tahto on vahva. Ainakin suun palveluissa ja kuvantamissa on potentiaalia siirtyä isoihin kokonaisuuksiin. Myös Tampereen kaupunkiseudulla on jo hyviä esimerkkejä yhteisestä kehittämistyöstä, esim. asuminen ja liikenne.</p> <p>Maakunnat etenevät eri tavoin. Pienissä maakunnissa, esim. Etelä-Karjala ja Kainuu, on erilaiset intressit ja niissä on valmiutta ja tahtoa edetä nopeasti.</p> <p>Monet asiat ovat vielä auki. Päätökset rahoituksesta ja väliaikashallinnosta määrittävät vahvasti tulevaa kehitystä.</p> <p>Auki on mm. hankinnat ja logistiikka –kokonaisuus, johon on suunnitteilla valtakunnallinen toimija. Tärkeätä olisi saada paikalliset ehdot otetuksi huomioon.</p> <p>Haasteena on myös kiinteistöjen kohtalo. Joissain kunnissa on tehty suuria investointeja ja osalla on myös paljon velkaa. Omaisuuden siirrossa on tärkeä huomioida se, ettei veronmaksaja joudu maksamaan kustannuksia kahteen kertaan.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Saatiin hyvä tilannekatsaus sote- ja aluehallintouudistukseen.</p>	
5	Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomus 2017 – 2020:n perustana käytettävät kansalliset ja alueelliset suunnitelmat, suositukset ja ohjeet	<p>YI Maarit Varjonen-Toivonen esitteli Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen taustatekijät (liite 2, diat 3-5). Alueellisen hyvinvointikertomuksen painopisteet vuosina 2013-2016 ovat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen vaikuttamalla suurten kansantautien esiintyvyyteen, yhteisöllisyys, syrjäytymisen vähentäminen ja sisäinen turvallisuus, viestintä sekä hyvinvointityön rakenteiden vahvistaminen (dia 6).</p> <p>Parhaillaan valmistellaan alueellista hyvinvointikertomusta vuosille 2017-2020. Sen perustana käytettävät indikaattorit päätettiin neuvottelukunnan edellisessä kokouksessa 5.2.2016 ja seuraavaksi päätetään tulevan kauden painopisteet. Seuraavassa kokouksessa 27.5.2016 käydään läpi koko alueellisen hyvinvointikertomuksen kokonaisuus. Neuvottelukunnan linjauksen mukaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 -2020 hyväksytetään Pshp:n valtuustossa loppuvuodesta, jonka vuoksi se lähetetään lausuntokierrokselle alkusyksystä. Aikataulussa (dia 7) on pysytty.</p> <p>Sähköinen hyvinvointikertomus 0.4 koostuu kolmesta osasta:</p>	YI MVT

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>I) väestön hyvinvoinnin kehitys 2013-2016, II) hyvinvointisuunnitelma 2017-2020 sekä III) suunnitelman laatijat ja hyväksyminen (liite 2, dia 8). Koska sähköinen hyvinvointikertomus on laadittu etenkin kuntien käyttöön, on osan II alaotsikoita muutettava alueelliseen suunnitelmaan sopiviksi. Ehdotus uusiksi otsikoiksi on punaisella dian 8 kohdissa 4 ja 5.</p> <p><u>Keskustelu:</u></p> <p>Suunnitelmaa tärkeämpää on suunnitelman toimeenpano. Otsikot ovat hallinnollisia, asiakkaan näkökulma tulisi saada näkyviin. Hyvinvointikertomusta tulisi kokonaisuutena miettiä asiakkaan näkökulmasta. Voisiko tässä hyödyntää asiakasraatia?</p> <p>Asiakkaiden näkökulma on tärkeää erityisesti viestinnässä, miten asia tehdään näkyväksi asiakkaille.</p> <p>Alueellinen hyvinvointikertomus on strateginen asiakirja eli ensisijaisesti hallinnon väline. Aikataulullisistakaan syistä asiakasraatia ei ehditä ottaa mukaan.</p> <p>Toimeenpanossa tulee ottaa huomioon, miten asiat näkyvät yksittäisen ihmisen arjessa. Valtaosa ihmisten omasta terveyden edistämisestä tapahtuu jossain muualla kuin sote-ammattilaisen vastaanotolla. Sen vuoksi on hyvä verrata, miten asiakirja näkyy tavallisen kuntalaisen arjessa.</p> <p>Myös hallinnollisessa asiakirjassa voi käyttää selkeää kansantajuista kieltä. Kuntalaisen näkökulma tulisi paremmin näkyä hyvinvointisuunnitelma -kohdassa. Kunta ei voi hyvin, elleivät sen asukkaat voi hyvin. Kunnan strategisen toiminnan kärki on kuntalaisten hyvinvoinnin ja ilon tuottaminen. Myös koko alueen hyvinvointi syntyy tätä kautta.</p> <p>Sovittiin kohdan 4 uudeksi otsikoksi Pirkanmaalaisen hyvinvoinnin painopisteet ja linjaukset. Kohdan 5 otsikko säilytetään toistaiseksi ehdotuksen mukaisena. Tätä voidaan vielä tarvittaessa muuttaa myöhemmin.</p> <p>Käytiin läpi asialistan liitteenä lähetettyä luetteloa Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen 2017-2020 perustana käytettävistä laeista, suunnitelmista ja ohjelmista. VALMU-työryhmä on listannut siihen sellaisia suunnitelmia, ohjelmia ja suosituksia, jotka ovat edelleen voimassa tai muuten ajankohtaisia.</p> <p>Todettiin, että listalla on runsaasti aineistoa. Ovatko kaikki tarpeellisia, puuttuuko silti jotain? Listalle voidaan vielä lisätä voimassa olevia ja ajankohtaisia suunnitelmia.</p> <p>Nostetaan kohtaan 3 mielenterveys omaksi alaotsikoksi.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Muokattiin Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen otsikkoa 4 muotoon "Pirkanmaalaisen hyvinvoinnin painopisteet ja linjaukset" ja otsikkoa 5 muotoon "Huomioitavat kansalliset ja alueelliset hyvinvoinnin edistämisen ohjeet, suosituksukset</p>	

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>ja suunnitelmat”.</p> <p>Sovittiin, että jokainen käy läpi listan Pirkanmaan alueellisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvistä strategioista, ohjelmista ja suunnitelmista (asialistan liite 1, kohta 4) ja lähettää Maarille sähköpostilla tiedoksi listalta mahdollisesti puuttuvat voimassa olevat tai ajankohtaiset strategiat, ohjelmat ja suunnitelmat.</p> <p>VALMU arvioi vielä otsikot: vaikutetaanko kaikkien kautta alueellisen hyvinvointikertomuksen sisältöön ja/ tai toimeenpääntöön.</p>	
6	<p>Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus 2017 – 2020: painopisteet</p> <ul style="list-style-type: none">- Indikaattorien arvottaminen- Painopisteet	<p>Sähköisen hyvinvointikertomus -työkalun sisällä on indikaattorien arvottamistyökalu. Työkalun avulla voidaan etukäteen määrittää onko suuri luku hyvä vai huono asia. Sähköisessä työkalussa arvottaminen näkyy värikodeilla vihreänä tai punaisena. Punaiset asiat ovat niitä, joihin erityisesti tulisi hyvinvointityössä panostaa. Arvottaminen ei ole pakollista eikä kaikkia indikaattoreita voida yksiselitteisesti arvottaa.</p> <p>Arvottamista on tehty sekä VALMU -työryhmässä että alueellisessa terveyden edistämisen työryhmässä. Arvottaminen osoittautui vaikeaksi, koska näkemykset hajaantuivat monien indikaattorien osalta. Kuntien sisällä arvottaminen on helpompaa, koska palvelujärjestelmän tilanne tunnetaan. Sen sijaan koko Pirkanmaata katsoen palvelutarpeet ja tehdyt toimenpiteet vaihtelevat. Liitteen 2 dialle 11 on koottu ne indikaattorit, joiden arvottaminen herätti valmistelevissa työryhmissä eniten keskustelua.</p> <p>Sovittiin, että jätetään ulkomaan kansalaisten osuus -indikaattori arvottamatta.</p> <p>Lastensuojelun avoimuus- ja tukitoimien piirissä olevien määrä -indikaattori herätti keskustelua. Indikaattori ei kerro todellisuutta, koska määrään vaikuttavat käytetyt toimintamallit ja käytännöt ja mm. sijoitettujen lasten määrä. Onko hyvä asia, että asiaan on tartuttu vai onko hyvä se, että tukitoimia ei ylipäänsä tarvita. Sovittiin, että tätä indikaattoria ei arvoteta.</p> <p>Myös muut palvelujen käyttöön liittyvät indikaattorit on tulkittavissa kahdella tavalla. Keskusteltiin siitä jätetäänkö asia arvottamatta aina silloin, kun sitä voi perustella sekä hyvänä että huonona asiana. Koska tarkoitus on kuitenkin kuvata väestön hyvinvointia, ei suuri palvelujen käyttö tai erityiskorvattaviin lääkkeisiin oikeutettujen määrä voi olla hyvä asia. Niiden taustalla on korkea sairastavuus tai ongelmien esiintyminen ja riittävien ennalta ehkäisevien toimenpiteiden puute. Sen vuoksi sovittiin, että näissä muissa dian 11 indikaattoreissa suuri luku on negatiivinen asia.</p> <p>WHO:n ei-tarttuvien tautien (NCD-) ehkäisyn tavoitteet on huomioitu alueellisen hyvinvointikertomuksen painopiste-ehdotuksessa. Lisäksi ehdotuksessa on huomioitu indikaattoreista nousevat tarpeet sekä Terveyspuu.fi-verkkopalvelun hyödyntäminen viestinnässä. VALMU -työryhmän ehdotus</p>	YI MVT

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		<p>vuosien 2017-2020 painopisteiksi on liitteen 2 diassa 17. Vies- tintä ehdotetaan otettavaksi kaikkia painopisteitä leikkaavaksi asiaksi, ei erilliseksi painopisteeksi.</p> <p><u>Keskustelu painopisteistä:</u></p> <p>Painopisteissä on kaksi laajaa kokonaisuutta (1 ja 2) ja kaksi suppeampaa (3 ja 4). Osittain ne ovat myös sisäkkäisiä, mutta ei poissulkevia. Esim. tupakkatuotteiden käytön vähentäminen tulee olla myös osa lasten ja nuorten hyvinvointia.</p> <p>Tupakkatuotteet voidaan katsoa kuuluvaksi päihteisiin, paino- piste-ehdotuksessa ne on nostettu omaksi kokonaisuudeksi. Savuttomuutta on viety systemaattisesti eteenpäin sairaanhoi- topiirissä ja se koskee myös kuntia. Kansallisella ja kansainvä- lisellä tasolla savuttomuus käsitellään muista päihteistä eril- lään. Käsitteenä tupakkatuotteet sisältävät myös nuuskan ja vesipiiput.</p> <p>Otsikot 3 ja 4 muutettiin positiiviseen muotoon eli päihteettö- män elämäntavan tukeminen / päihteetön elämäntapa tavaksi ja savuttomuudesta terveyttä.</p> <p>Hyvinvointiin liittyy oleellisesti myös yksinäisyys. Kyse ei ole pelkästään lapsiin ja nuoriin tai ikäihmisiin liittyvästä asiasta. Valintoja on kuitenkin tehtävä ja tällä kerralla sosiaaliseen ja henkiseen hyvinvointiin liittyvät asiat kohdennetaan erityisesti lapsiin, nuoriin ja ikäihmisiin.</p> <p>Kohdassa kaksi puhutaan ylläpitämisestä, kun muissa kohdis- sa puhutaan edistämisestä. Muutetaan otsikko ikäihmisten elämäntapojen edistämisestä.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Hyväksyttiin esitetyt painopisteet, mutta muutetaan otsikot positiivisiksi.</p>	
7	Muut mahdolliset asiat	<p>Tampereen diabetesyhdistys on haastanut Pirkanmaan sai- raanhoitopiiriin Yksi elämä -terveystalkoisiin. Haasteeseen on vastattu mm. henkilöstölle ja väestölle suuntautuvalla terveys- viestinnällä, jonka aiheena on mm. ravitsemus ja liikunta. Ter- veysteemaa pidetään esillä myös erilaisten tapahtumien kaut- ta. Toiminta huipentuu 7.-11.11.2016 vietettävään Pirkanmaan terveyttä edistävään viikkoon.</p> <p>PSHP on ollut mukana savuton sairaala toiminnassa vuodesta 2005 alkaen. Savuttomuuden toteutumista on arvioitu vuosit- tain, tänä vuonna on tulossa uudet kriteeristöt ja mittarit. PSHP:ssä on menty hyvään suuntaan, viime vuonna saavutet- tiin hopeataso.</p> <p>Tuula Petäkoski-Hult osallistui neuvottelukunnan edustajana 9.3.2016 järjestettyyn kulttuuria kouluun ja päiväkotiin -</p>	

	Käsiteltävät asiat	Päätökset/jatkosuunnitelma	Vastuuhenkilö
		tilaisuuteen Kangasalla. LISÄYS JÄLKIKÄTEEN: 12.5.2016 on Finn-Medi 5:n auditoriossa iltapäivän seminaari "Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen yli sektorirajojen", ohjelma liitteenä (liite 3). Neuvottelukunnan jäsenet voivat osallistua maksutta. Ilmoittautuminen ohjelmassa olevan linkin kautta + tieto Maaritille ilmoittautumisesta.	
8	Kokouksen päättäminen	Seuraava kokous on 27.5.2016 klo 9.00-11.00. Kokouksessa käsitellään Pirkanmaan alueellinen hyvinvointikertomus kokonaisuudessaan. Sovittiin, että kokouksen asialista lähettämisen yhteydessä Maarit avaa lukuoikeuden sähköiseen hyvinvointikertomukseen (17.5.2016). Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.03.	Pj AS

LIITTEET Liite 1 Sote- ja aluehallintouudistus Pirkanmaalla, Tuukka Salkoaho
 Liite 2 Kokouksen alustusdiat, MVT
 Liite 3 Terveysten ja hyvinvoinnin edistäminen yli sektorirajojen.
 Kutsu ja ohjelma 12.5.2016

JAKELU Terveysten edistämisen neuvottelukunnan jäsenet
 Tiina Kortteisto
 Tuukka Salkoaho
 Anita Niemelä
 Teija Kvist-Sulin